

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟΝ*

(Μιά φαντασία)

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ

Πόσες φορές στά βασιλέματα
 μέσ' από λόγγους κι' από ρέματα
 ἔβγαينا στοῦ βουνό, ψηλά.
 Κ' ἔβλεπα τὸ Αἶγαϊο νὰ κυλᾶ
 τὰ κύματά του τὰ ιστορικά
 καὶ τὰ νησιά τριγύρω, πέρα
 μέσα σὲ χρώματα φανταστικά
 φιλιὰ, πού τοὺς ἔστελλεν ἢ φεύγουσα μέρα,
 Νησιά μας, χαϊδεμένες Βορειοποῦλες,
 μὲ τίς χυτές σας γραφικὲς ραχοῦλες,
 πού γέροννε στοῦ κύματος τὴν ἀγκαλιά,
 μέσα σ' αἰώνια δροσοβολιά.
 Μὲ τίς εἰρηνικὲς σας λαγκαδιές
 πού μέσα στὴ γλυκειὰ των χειμωνιά
 ἀνθίζ' ἢ λεμονιά.

Μὲ τίς ξανθές σας ἀμμουδιές,
 πού τοῦ γιγαλοῦ μοσκοβολοῦν οἱ κρίνοι
 κι' ὅπου τὸ κύμ' ἀπὸ τὸ πέλαγος τ' ὀρηκτικὸ
 τὴ λύσσα του καταπραΐνει
 καὶ στρώνεται στὴν ἀμμουδένια κλίνη
 καὶ σβύνει μ' ἓνα φλίφλισμα γλυκό.
 Μπουγάζια, κάβοι κι' ἀκρωτήρια,
 μὲ τὰ λευκά των τὰ ξωκλήσια,
 πού καὶ στά φλογερώτερα λιοπύρια
 δροσολογοῦνται ἀπὸ μιὰν αὔρα πελαγήσια.
 Ἀλάργα καὶ κοντὰ πλοῖα μικρά, μεγάλα,
 στά ζαφειρένια πλάτη ἀσπρίζουν.
 Ἄλλ' ἀπ' τὴν ξενιτειὰ γυρίζουν,
 στὴν ξενιτειὰ πηγαίνουν ἄλλα.
 Κάτω σ' εὐρύχωρη ἀμμουδιὰ
 μὲ τὸ τραγοῦδι των καλόκαρδα παιδιά
 καὶ μὲ τὸ ρυθμικὸ των βῆμα

τὸν τελευταῖο βόλο παίρνουν ἀπ' τὸ κύμα.
 Σιγά, σιγά τὰ χρώματα τῆς δύσεως χλω-
 [μιάζουν.

Βουνὰ ψηλά τὸ κύμα σκιαίζουν.
 Σὲ μοναστῆρι μακρονὸ
 κτυπᾶ τὸ σήμαντρον Ἑσπερινό.
 Εἰρήνη σὲ πελάγη καὶ στεριές,
 Εἰρήνη στὶς καρδιές.

✠

Ἵμορφε κόσμε, ἀπὸ τοὺς πιόμορφους τοῦ
 [κόσμου,

στὴ θεά σου βυθίζεται ὁ λογισμὸς μου
 μέσ' στὴ μυστηριώδη χαραγῆ,
 πού ἢ ἐκλεκτὴ φυλὴ τοῦ κόσμου ἔχει βγῆ
 ἀπὸ τὰ βάρη τῶν αἰώνων,
 κ' ἐδῶ κυριαρχοῦσα ἐπρωτοφάνη
 καὶ σὲ νησιά καὶ κύματα ἔχει ὑφάνει
 τὸν πέπλον μαγικῶν εἰκόνων,
 εἰκόνων πού μὲ χάρι θαυμασία
 πλέκετ' ἢ ἀλήθεια μὲ τὴ φαντασία.
 Ὅλ' ἢ δημιουργία, ἢ πολυτελής,
 τῆς φαντασίας τῆς ποιητικῆς φυλῆς,
 πού ἐδῶθ' ἐπέρασε
 σὰν ὄπτασία ὀνείρου,
 ἔμειν' ἀθάνατη μέσ' στ' ἄσματα τοῦ Ὀμήρου.
 Ἐδῶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου
 τῶχει πρωτοβλέψει
 ὁ μάγος ὑμνοφδὸς θεῶν καὶ ἡρώων,
 καὶ τ' ἄσματός του τὸ μυστήριον τῶχει κλέψει
 ἀπ' τῶν τρικυμιῶν τὸν γόνον
 κι' ἀπ' τῆς γαλήνης τὸ μουρμούρισμα τὸ
 [μουσικὸ
 σὲ κάποιο περιγιάλι ἐρημικὸ.

* Συνεδρία τῆς 24 Μαΐου 1934.

Ἐδῶ κ' οἱ Μοῦσες ἔστησαν τὸν πρῶτον
 περίλαμπρο βωμό των.
 Αὐτὸ τὸ κῆμ' ἀυλάκωσεν ἡ Ἀργῶ
 μ' ἄνθος ἡρώων καὶ μὲ τὸν Ἰάσον' ἀρχηγό,
 πὸν πήγαινε στῆ μυθικὴ Κολχίδα,
 στῆς τραγικῆς Μηδείας τὴν πατρίδα,
 τὸ δέρας τὸ χρυσοῦ νὰ πάρῃ,
 πὸν τὸ φρουροῦσε δράκων φλογερὸ ζευγάρι.
 Αὐτὰ τὰ κύματ' ἄφρισαν ἓνα καιρὸ
 γύρω στῶν Ἀχαιῶν τὸ στόλο τὸ λαμπρό,
 πὸν στὴν Τρωάδα ἀρμένιζε. Μυριόνεκρη
 [έκστρατεία
 γιὰ τῆς Ἑλένης τῆς πεντάμορφης τὴν ἀπιστία.
 Οἱ θρῦλοι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι—θρῦλ' ἠρωϊκοί—
 μᾶς φανεροῦν τὴ νοσταλγικὴ
 τῶν πρωτεινῶν λαῶν ἐπιθυμία
 γι' ἀποδημία.
 Κ' εἶνε στὸ γόητρο τῆς θαλάσσης
 γιὰ τίς ἀπέραντές της, μυστικὲς ἐκτάσεις,
 πὸν στὴν καρδιά τοῦ πρωτογόνου ναύτη
 ἔρωτ' ἀνίκητον ἀνάπτει,
 τὸν ἔρωτα τοῦ ἀγνώστου καὶ τοῦ μυστηρίου.
 Καὶ τοὺς κινδύνους ἀψηφᾷ τοῦ φοβεροῦ
 [στοιχείου
 κ' ὄρμᾳ τίς μακρυνὲς στερεῆς νὰ ἰδῇ καὶ νὰ
 [πατήσῃ.
 πὸν φαίνονται σὰν σύννεφα σ' ἀνατολὴ καὶ
 [δύση.
 Ἡ θάλασσα! ἡ λεωφόρος ἡ πλευστή!
 Λαούς, πὸν ἔχουν στῆ σφαῖρα σκορπιστή,
 ἡ θάλασσα τοὺς ξανασιμῆγει
 καὶ ζωὴ νέα τοὺς ἀνοίγει.
 Γιατ' ἡ συνάντησις αὐτὴ
 λαῶν ποικίλων
 κ' ἄλλοφύλων
 γίνεται καὶ πολέμων ἀφορμὴ
 μὰ κ' ἔμπορίου κ' ἄλλων ἀγαθῶν ἀκμῆ.
 Πολιτισμοῦ καὶ βαρβαρότητος ἀγῶνες
 ἔχουν σ' αὐτὰ τὰ κύματα πολεμηθῆ.
 Καὶ τῶν Περσῶν οἱ βασιλεῖς οἱ ἀλαζόνες
 ἔχουν ἐδῶ ταπεινωθῆ.
 Ἡ θάλασσα! τὸ ζωτικὸ τοῦ Ἑλληνος στοιχεῖο,

ἡ δύναμίς του καὶ τὸ μεγαλεῖο.
 Ὡ κύματα, πὸν τρέχετε καμαρωτά,
 εἰσθε τὰ ἴδια, πὸν ἡ ἀθάνατη φυλὴ
 σ' αἰῶνων μακρυνῶν ἀνατολῆ,
 μὲ τὰ καράβια της, γεφύρια φτερωτά,
 κυρίαρχη στὸ κράτος σας ἀρμένιζε,
 κ' ὅποια πατοῦσε χώρα
 μὲ τὰ πολύτιμα τοῦ πνεύματός της δῶρα
 τὴν ἐξευγένιζε!
 Ἀλλὰ ποιᾶς δόξας ἀπαστράπτουσα κορῶνα
 δὲν ἔχει καταποντισθῆ
 μέσ' στῶν αἰῶνων τὸν κυκλῶνα;
 Τίνος ἀνίκητου κατακτητοῦ σπαθὶ
 δὲν ἔχει σὰν καλάμι συντριφθῆ;
 Κ' ἦλθεν ἡ πεπρωμένη μέρα
 στῆ φωτοδότρια τῆς ἀνθρωπότητος μητέρα.
 Καὶ μαύρη σκλαβιάς μπόρα
 στὴν ὄμορφη ἀπλώθηκε καὶ ζηλεμένη χώρα.
 Ἡ μάννα τῶν ἠρώων—σκλάβα!
 Ἀλλὰ δὲν ἔσβυσε τὸ ἠφαιστειον. Ἡ λάβα
 στὰ φλογερά του σπλάχνα βράζει,
 κοχλάζει.
 Κ' εἶν' ὁ λαὸς αὐτὸς
 τῆς γῆς ὁ ἐκλεκτός.
 Δὲν ὀλιγοψυχεῖ στῆ συμφορᾷ,
 ἀλλ' ἐγκατερεῖ.
 Δὲν ἀποβλέπει σὲ βοήθεια ξένη.
 Ἀπὸ τὴν ἀκατάβλητη ψυχὴ του,
 τὴ δοκιμασμένη,
 ἀντλεῖ τὴ δύναμί του.
 Ὅπου εὐγένεια πνεύματος, ὅπου πολιτισμός,
 ἐκεῖ καὶ περηφάνεια, κ' ἠρωϊσμός.
 ✠
 Καὶ τῆς σκλαβιάς ἡ νύκτα ἀργοπερνᾷ
 Κι' ὁ σκλάβος ἀγρυπνᾷ
 καὶ τὴν αὐγὴ προσμένει νὰ ροδίση,
 μὲ νέαν ὄρμη στὸ δρόμο νὰ βαδίση,
 στὸ δρόμο τῶν πατέρων του, ποῖνε στρωμένος
 μὲ δάφνες ραντισμένες μὲ ἠρώων αἵματα,
 καὶ στολισμένος
 μ' ἀκάνθια μαζὶ κ' ἀνθοπλεγμένα στέμματα.
 ✠

Τὰ χρόνια φεύγουνε καὶ παίρνουν,
τὰ χρόνια φθάνουνε καὶ φέρνουν.
Κ' ἔφεραν καὶ στὴ σκλάβια χώρα
σιμότερα τῆς κρίσεως τὴν ὥρα.
Κι' ἂν στὴ στερηθῶν ὁ τύραννος ὠργιάζε,
ἄλλος τὴ θάλασσα τὴν ἐξουσίαζε.
"Ἄλλος μὲ τὶς ἀντάρεις τῆς παλεύει
καὶ κινδυνεύει,
Ἐλεύθερος, στὸ ἐλεύθερο βασιλείῳ τῆς :
ὁ νησιώτης !
Τ' ἀνταριασμένα κύματα, σὰν ἔμπορος περ-
[νοῦσε,
στὴ σκλαβωμένη του πατρίδα γιὰ νὰ φέρῃ
ὄ,τι καλὸ μποροῦσε
ἀπ' τὰ ἐλεύθερα κ' εὐτυχισμένα μέρη.
Σὰν ἔμπορος ! "ὦ, τί ἔμπορος μὲ μυστικὸ με-
[γάλο
μέσ' τὴν καρδιά του τὴ βαρειά !
τὸν πόθο στὴν πατρίδα του νὰ δώσῃ δῶρον
[ἄλλο,
δῶρον ἀτίμητο—τὴ λευτεριά !
Κ' εἶναι τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου, τὰ αἰώνια,
ποῦ στῶν τρικυμιῶν των τοὺς κινδύνους
τοὺς ἄνδρας βάπτιζαν ἐκείνους,
τοὺς ὠρτισμένους ἀπ' τὴ Θεία Πρόνοια,
νὰ λάμπουν σὲ κινδύνους ἄλλους,
σ' ἄλλων ἀγῶνων σάλους :
κινδύνους, ποῦ δοξάζουν,
ἀγῶνας, ποῦ ἀγιάζουν.
Κι' ὅταν ἀπὸ τὴ σκλάβια τὴ στερηθῶν,
ὅταν ἀπ' τὸ Μορητῶν
τῆς ἀναστάσεως ἀντιλάβῃσ' ἡ κραυγὴ
σὲ θάλασσα καὶ γῆ,
Ἐκεῖν' οἱ ἄνδρες τότε, οἱ καταφρονηταὶ

τρικυμιῶν κ' ἀγριανέμων
Ἐφανερώθησαν ἀτρόμητοι πυρποληταί,
τέκνα πυρὸς καὶ πολέμων,
ἀλλὰ κ' ἥρωϊκοὶ ναυμάχοι ἄλλοι.
Κι' ὅλοι αὐτοί, ποῦ τὴν ἡμέρα τὴ μεγάλη
τὴν καρτεροῦσαν μ' ἀνυπόμονη καρδιά,
μὲ μισοτύραννη στὸ αἷμά των φωτιά,
ὤρμησαν στὸν ἀγῶνα τὸν ἱερό.
Καὶ τὸ Αἰγαῖον ἄστραψε κ' ἐβρόντησε,
κι' ἀνάβρασε τὸ κῆμα φλογερό,
κι' ὀλόφλογα τυράννων σκάφη ἐκαταπόντισε.
Καὶ παίζουν γύρω στοὺς γιालοὺς τὰ κύματα
μ' ἀποκαΐδια καὶ μαδέρια καὶ συντριμμάτια.
Μὰ κ' οἱ ναυμάχοι, ὄρμητικοί,
τὴν ὑπεροπτική,
τὴν μεγαλόσχημην ἀρμάδα καταναυμαχοῦν
καὶ στὸ Αἰγαῖο κυριαρχοῦν.

✠

Σὰν μιὰ μεγαλειώδη φαντασμαγορία
βλέπω τοῦ Αἰγαίου τὸν οὐρανὸ
τὴν παλαιὰ καὶ νέα του ἱστορία.
Κι' ἀκούω τοῦ κύματος τὸ φλίφλισμα τὸ
[σιγανὸ
σὰν μιὰν ἠχὴ μυστηριώδη ὕμνου ἀπλάστου
στοὺς ἥρωάς του.

✠

"ὦ ! χαῖρε, χαῖρ' Αἰγαῖο,
μὲ τῶν νησιῶν σου τὸ στεφάνωμα τ' ὠραῖο,
μὲ τοῦ φωτὸς τὶς ἐναρμόνιες ἀποχρώσεις,
μὲ τὶς ἥρωϊκές σου παραδόσεις,
ποῦ μέσ' στὸ πέρασμά των οἱ καιροὶ
δὲν τὶς θολώνουν,
ἀλλὰ μιὰν γοητεῖαν ἱερὴ
ἀπάνω των ἀπλώνουν.